

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

II. leto.

V Gorici, prosinac 1881.

I. zvezek.

JEZUS.

Eno pesem znam zapeti,
Ki je slajše ni na sveti;
Veselé se je nebesa,
Pekla vrata ona stresa;
Pred njo greh se v nič gubi,
Čednost rast od nje dobi.

To aposteljni so peli,
Ž njo so merzli svet ogreli,
Smertno senco ž njo pregnali,
Cerkev svitlo sezidali;
In ta pesem v njej doni
Od tedaj vsa leta, dni.

Ž njo britkost so si sladili,
Ko so kelih grenki pili,
Vsa stoletja kristijani,
Z meči klani, z ognjem žgani;
In z germad so šli v nebo
Prepevaje pesem to.

Tudi mi to pesem pojmo!
S tem orožjem se ne bojmo
Ne svetá, mesá ne vraga,
Vse s to pesmijo se zmaga;
In edina pesem ta
Nas v nebesa popelja.

Ko nas Jagnje zbere v svate,
Vence, krone da nam zlate,
Ko na trone bomo seli,
Še to pesem bomo peli;
Gdor te pesemce ne ve,
Tje ne more, tje ne sme.

Le-tá pesemca medica,
Pesem pesmi, vseh kraljica,
Le-ta rajska harmonija,
Ta nebeška melodija
Sveto JEZUS je jimé,
Ki mu večna hvala gre.

Sv. očeta papeža Leona XIII.

okrožno pismo o prazniku sv. Cirila in Metoda.

Častitljivim bratom patrijarhom, primatom, nadškofom in škofom katoliškega sveta vsem, ki so v milosti in občevanju z apostoljskim sedežem, Leon papež XIII.

Častitljivi bratje!

Pozdravljenje in apostoljski blagoslov!

Velika dolžnost kerščanko vero razširjevati, svetemu Petru pervaku apostelnov in njegovim naslednikom na poseben način izročena, je rimske papeže priganjala, da so odpravljali svetega evangelija oznanjevalce k raznim ljudstvom na zemlji ob različnih časih, kaker se je videlo, da terjajo okoliščine in Boga vsmiljenega sklepi. — Kaker so torej Avguština poslali k Britancem duhove izobraževat, Patricija k Ircem, Bonifacija k Nemcem, Vilebrorda k Frizom, Batavom, Belžanom in druge pogostoma k drugim, tako so izročili oblast pri slovenskih narodih apostoljsko službo opravljati Cirilu in Metodu, svetima možema, po katerih prizadevanju in prevelikih trudih se je doseglo, da so Sloveni zagledali evangelijsko luč in od sirovega življenja pripeljani bili k človeški in grajanski omiki.

Cirila in Metoda, preslavno apostoljsko dvojico, spominjaje se dobrot po vsem Slovenskem človeška slava nigdar ni nehala povzdigovati; ali z gotovo ne manjšo gorečnostjo ju je poveličevala tudi rimska cerkev, katera je oba, dokler sta živela, mnogo-tero častila, in trupla enega od njiju, ko je vmerl, ni hotelo pogrešati. — Slovenskega rodu Čehom, Moravcem in Hervatom, ki so imeli navado praznik na čast svetega Cirila in Metoda obhajati vsako leto 9. dan meseca sušca, je bilo zato že od leta 1863 po milosti Pija IX., nesmertnega spomina prednika našega, dovoljeno na dalje 5. dan meseca malega serpana obhajati god in dnevne molitve opravljati v spomin sv. Cirila in Metoda. Ne dolgo potem, takrat ko je bil pri Vatikanu veliki zbor, pa so mnogi škofje to apostoljsko stolico lepo prosili, da bi se njiju čast in stalna slovesnost raztegnila po vesoljni cerkvi. Ali ker do današnjega dne ta stvar ni rešena in ker se je po časov menji spremeni-tilo tudi državno stanje po tistih krajih, zdi se nam primerna pri-

lika, ki se nam je ponudila, da razveselimo slovenske narode, za katerih srečo in zveličanje nas je jako skerb. Kaker torej ne terpimo, da bi oni pogrešali našo očetovsko ljubezen v kateri koli reči, tako želimo tudi, da bi se razširilo in pomnožilo češčenje tako svetih mož, katera bosta slovenske narode, kaker sta jih nekedar katoliško vero jim oznanjevaje od pogubljenja poklicala k zveličanju, ravno tako zdaj z nebeškim varstvom mogočno branila. Da se pa tolikanj bolj pokaže, kakešna sta moža, ki ju predstavljamo katoliškemu svetu, da ju čisla in časti, hočemo zgodovino njihune delavnosti na kratko popisati.

Ciril in Metod, prava brata, v Solunu iz jako imenitne hiše rojena, sta prišla zgodaj v Carjigrad, da bi se v glavnem mestu Jutrove dežele izučila v višjih vedah. In iskra prirojene zmožnosti, ki se je že takrat svetila v mladeničih, ni ostala prikrita; zakaj oba sta v kratkem jako napredovala, zlasti pa Ciril, ki je dosegel toliko pohvalo v znanostih, da so ga zavoljo posebne časti modroljuba imenovali. Ne dolgo potem je začel Metod meniško življenje, Cirila pa so spoznali za vrednega, da mu je po svetu patrijarha Ignacija cesarica Teodora naložila v kerščanski veri podučevati Hazare, ki so stanovali onkraj Herzoneza in so bili v Carjigradu poprosili sposobnih cerkvenih opravnikov. Tega posla Ciril ni sprejel nerad. Prišel je torej v Herzon v Tavrih, kjer se je mudil nekoliko, kaker nekateri pripovedujejo, z učenjem domačega jezika tistega ljudstva. In ob tistem času se mu je posrečilo, da je našel svetega Klemena I., rimskega papeža, svete ostanke, katere je spoznal brez težave nekaj po razširjanem sporočilu starih, zlasti pa po železnem mačku, s katerim je bil pogumni martnik, kaker je bilo znano, na povelje cesarja Trajana v morje veržen in potem pokopan. — Polastivši se tako dragega zaklada je šel v mesta in sedeže Hazarov, katere je podučene v božjih zapovedih in spodbodene po njegovem duhu, zatervši mnogotere vraže, pridobil Jezusu Kristusu. Ko je bila tako nova kerščanska občina izverstno vstanovljena, je dal spomina vreden zgled zderžnosti ob enem in ljubezni, ker je odbil vse darove, ki so mu jih ponujali tamkajšnji ljudje, razen oslobojenja sužnjih, ki so bili kerščanske vere. Nato se je vesel vernil v Carjigrad in v Polihronov samostan, kamer se je bil že prej Metod podal, se je vmeknil tudi Ciril.

Čim je prišel glas o rečeh, ki so se bile srečno doveršile pri Hazarih, k Rastislavu, moravskemu knezu. Ta, spodbujen

po zgledu Hazarov, se je s cesarjem Mihaelom III. začel dogovarjati o nekoliko evangelijskih delavcih, ki bi jih poklical iz Carjigrada; in brez težave je dosegel, kar je želel. Že s toliko deli oslavljena čednost in volja, ki se je videla pri Cirilu in Metodu, da bi koristila svojim bližnjim, to je storilo, da sta ona dva bila odločena za moravsko poslanstvo. Ko sta torej skozi Bólgarsko hodila, ki je bilo že spreobrnjeno h kerščanstvu, nista nikjer zamenarjala priložnosti, da ne bi bila razširjevala svete vere. Na Moravskem pa, kjer jima je množica naproti prišla proti mejam kraljestva, so ju z največo radovoljnostjo in slovesnim veseljem sprejeli. In brez odlašanja sta se lotila duše vaditi v kerščanskih napravah in povzdigovati k upanju nebeških dobrot, in to s toliko močjo in tako marljivo delavnostjo, da je v kratkem času moravski narod vesel sprejel Jezusa Kristusa vero. K temu ni malo pripomoglo znanje govorjenja slovenskega, katerega se je bil Ciril prej naučil, in mnogo je storilo tudi sveto pismo obojega zakona, katero je bil prestavil v domači ljudski jezik. Zato je ves slovenski narod neizmerno mnogo dolžan temu možu, ker ni le kerščanske vere samo, temuč tudi svetovne izobrazenosti dobroto od njega prejel: zakaj Ciril in Metod sta prva iznašla čerke, s katerimi se slovenski jezik piše in izraža in zato veljata po pravici za pričetnika tega jezika.

(Dalje prihodnjič.)

Vodilo tretjega reda sv. Frančiška s kratko razlago.

Nikolaj, škof, služabnik služabnikov božjih, ljubljениm sinovom, bratom, in ljubljениm v Kristusu hčeram, sestram reda bratov spokornikov, sedanjim in prihodnjim, pozdrav in apostoljski blagoslov.

Na gori katoliške vere je, kaker vemo, terdna podlaga postavljena kerščanstvu, katere ne bodo nigdar omajali viharni valovi. To vero je Kristusovih učencev resnična pobožnost goreče ljubezni kipeča z besedo vnetega pridiganja učila ajdovske narode, ki so po temi tavalj; to vero derži in hrani rimska cerkev. Ta je namreč prava in resnična vera, ki brez nje nihče ni drag Najvišjemu. Ta je, ki pripravlja pot k zveličanju in večne

sreče plačilo in veselje obeta. In zato je častitljivi spoznavavec Kristusov, blaženi Frančišek, začetnik tega reda, ki je z besedo in zgledom kazal pot, po kateri se h Gospodu gori gre, zato je on podučeval svoje sinove v čistosti ravno le-te vere, in je hotel, da naj jo spoznavajo, stanovitno derže in v djanju izpolnjujejo, tako da bodo po njeni poti varno hode, kadar se ječa tega življenja odpre, večnega zveličanja zaslužili posestniki postati.

Pervo poglavje.

Kako naj se izprašujejo tisti, ki hočejo v red stopiti.

Mi torej, ki hočemo redu primernih milosti skazati, in mislimo dobrotljivo na to, da bi se množil in širil, določujemo, da se naj vsi, kateri se bodo sprejemali, da bi se deržali takega življenja, preden se sprejmejo, glede katoliške vere in pokorščine do prej imenovane cerkve skerbno izprašajo, in ako oboje za terdno spoznavajo in resnično verujejo, smejo se brez zadržka pripustiti ali sprejeti v red. Pri vsem tem je skerbno gledati na to, da se kakor koli kak krive vere sumljiv ali tudi tak, ki je svoje dobro ime izgubil, ne pripusti k takemu življenju. Ako se pa primeri, da bi kakšen tak bil sprejet, naj se izroči berž ko berž preiskovavcem malopridnosti krivoverske, da se kaznuje.

Razlaga.

Le-tega, prvega poglavja ni pisal sveti Frančišek; pristavil ga je papež Nikolaj IV., ko je vodilo tretjega reda s pričujočim pismom slovesno poterdil. Zakaj je bilo treba tega pristavka, to nam zgodovina tistega časa jasno kaže.

Takrat je namreč povsod kar mergolelo krivovercev; Katari, Valdenzi, Albigenzi, Fratičeli so trosili svoje zmote po Italiji, Francoskem, Nemškem in Nizozemeljskem. Na vsak način so skušali verno katoliško ljudstvo zapeljati k nepokorščini proti rimskemu papežu, vidnemu poglavarju svete cerkve na zemlji, in mu tako vzeti zaklad prave, edinozveličavne katoliške vere. Potrebno je bilo torej, da se je prava vera in pokorščina do rimskega sedeža terjala od tega, ki je hotel sprejet biti v tretji red. Ali ne le tedaj, tudi dan današnji je to ravno tako potreba. Tudi naše dni se po svetu ne manjka najrazličniših krivovercev; zlasti pa je pomanjkanje prave terdne vere skoraj splošno razširjeno tudi mej katoliškim svetom. Mogoče je torej tudi dan današnji, da bi tak človek iz kakega koli sebičnega namena v tretji red se hotel vriniti. Zato izpraše-

vanje, ki je v tem poglavju predpisano, tudi v sadanjem času nikaker ni odveč, kadar koli prosivec v tem oziru ni popolnoma znan. In ako bi prosivec tudi z besedami terdil, da veruje vse, kar sveta rimska, katoliška cerkev uči, pa bi se vender po pravici moglo sumnjati, da v sercu drugači misli, ne bi se smel sprejeti. Ravno tako se ne sme sprejeti tisti, ki pred svetom velja za krivoverca ali nevernega, ako tudi v sercu ne bi bil tak; in sicer tako dolgo ne, dokler si z lepim kerščanskim življenjem dobrega imena v tem oziru zopet ne pridobi. Ali ne le v tem, tudi vsakem drugem oziru mora imeti dobro ime pred svetom, kedor hoče v tretji red sprejet biti; to terja čast tega svetega reda. Lahkomišljene, opravljive, jezične, prepirljive in nepogodne osebe se ne smejo sprejemati. Če pa hočejo znani grešniki vstopiti v red, da bi pokoro delali, morajo poprej z dobrim, zglednim življenjem pravo in resnično poboljšanje pokazati, da svet spozna njihovo spreobrnjenje.

Naposled govori to poglavje svetega vodila o udih, o katerih se je izvedelo, da so krivi veri vdani in kateri se morajo naznani preiskovavcem krivoverstva ali verosodnikom, da jih kaznujejo. To povelje dandanašnji ne velja več po besedi, ker ni več takih duhovnih sodnikov, kaker so bili za časa svetega Frančiška, ki so preiskovali in sodili o krivoverstvu. Take ude je treba najprej bratovsko opominjati, ako se kaže, da bi to kaj pomagalo; ako pa tega ni upati, ali ako se je poskušalo, in ni nič pomagalo, naj se to pohujšanje naznani redovnemu predniku ali duhovnemu pastirju, da store, kar vejo, da je v takem primeru storiti.

Premišljevanja o prečastitljivih ranah svetega Frančiška.

Vvod.

V tem delu bomo pobožno premišljevali slavne in prečastitljive rane našega blaženega očeta in božjega moža svetega Frančiška, katere je prejel od Kristusa na sveti gori Alverniji. In ker je bilo le-teh ran pet, po številu petih ran našega Gospoda Jezusa Kristusa, zato bo obsegala ta obravnava pet premišljevanj. V per-

vem bomo premišljevali, kako je prišel sveti Frančišek ne sveto goro Alvernijo; v drugem bomo premišljevali, kako je sè svojimi tovariši na imenovani sveti gori živel; v tretjem bomo premišljevali serafinsko prikazen, mej katero je sv. Frančišek prejel prečastitljive rane; v četertem bomo premišljevali, kako je sveti Frančišek, ko je prečastitljive rane prejel, z gore Alvernije dolu šel in se vernil k sv. Mariji Angeljski; v petem pa bomo premišljevali neke božje prikazni in razodevenja, katere so dobili po smerti svetega Frančiška glede imenovanih častitih in preslavnih ran sveti redovniki in druge pobožne osebe.

Pervo premišljevanje.

Kako je prišel sv. Frančišek na sveto goro Alvernijo.

1. poglavje.

Sv. Frančišek pridiga v gradu Montefeltro.

Kar se tiče prvega premišljevanja, gre vedeti le-to: Leta 1224, v triinštiridesetem letu svoje starosti, se je odpravil sv. Frančišek po navdihnjenju božjem iz spoletanske doline, da gre v Romanjo z bratom Leonom, svojim tovarišem. In ko gre, pride do znojza gradu Montefeltro, kjer so ravno veliko pojedino imeli in dvorovali zaradi novega viteštva enega od tistih grofov montefelterskih. In ko je slišal sv. Frančišek o tej slovenosti, katera se je tamkaj veršila, in da je zbranih tam mnogo plemenitih ljudi iz raznih krajev, pravi bratu Leonu: „Pojdiva tu gori k tej slovenosti, da bova pridobila z božjo pomočjo kaj dobrega duhovnega sadu.“ Mej drugimi plemenitimi ljudmi, ki so bili prišli iz tiste okrajine k dvorovanju, bil je neki imeniten in tudi bogat plemenitaš iz Toskane, kateremu je bilo ime Roland Kjuški iz Kasentina; in ta je sv. Frančiška zavoljo nenavadnih reči, katere je o njegovi svetosti in čudodelnosti slišal, močno častil in je silno želel, da bi ga videl in pridigati slišal. Sv. Frančišek pride k tistemu gradu in stopi notri in gre na tisti kraj, kjer je bila zbrana vsa množica tistih plemenitašev, in v dušni gorečnosti stopi na neki zid in začne pridigati, vzemši za predmet svoje pridige te besede v domačem jeziku:

Tolika je sreča, ki jo pričakujem,
Da vse za njo z veseljem premagujem.

In o tem izreku je pridigal po navdihnjenju svetega Duha tako pobožno in visoko, dokazovaje ga z raznimi trapljenji in martami svetih aposteljnov in svetih marternikov in z ostrimi pokorili svetih spoznavavcev in z mnogimi britkostmi in izkušnjavami svetih devic in drugih svetnikov, tako da so vsi ljudje stali z očmi in z duhom vperti proti njemu in pazili, kakor kè bi govoril angelj božji. Mej temi je bil tudi imenovani gospod Roland po čudovitem pridiganju sv. Frančiška od Boga v sercu ginjen in je sklenil po pridigi ž njim govoriti o zadevah svoje duše. Zato je poklical po pridigi sv. Frančiška v stran in mu je rekel: „Oče, jaz bi se rad pogovoril s tebo o zveličanju svoje duše.“ Sv. Frančišek odgovori: „Jako mi je ljubo, ali pojdi to jutro in počasti svoje prijatelje, ki se te povabili k slovesnosti, in kósi ž njimi! Po kosilu pa se bova pogovorila, koliker ti bo ljubo.“ Gospod Roland gretorej h kosilu, in po kosilu se verne k svetemu Frančišku in vredi ž njim zadeve svoje duše popolnoma. In nazadnje je rekel ta gospod Roland sv. Frančišku: „Jaz imam v Toskani eno prijetno goro, ki se imenuje gora Alvernija; ta je zelo samotna in jako pripravna za koga, ki bi se hotel pokoriti na kraju, od sveta ločenem, ali za koga, ki želi samotno živeti. Ako bi se ti dopadla, rad bi jo podaril tebi in tvojim tovarišem v zveličanje svoje duše.“ Ko je slišal sv. Frančišek tako radovoljno ponudbo tiste reči, ki jo je želel jako, obšlo ga je silno veliko veselje in poveličevaje in hvalo dajaje naj prvo Bogu in potem gospodu Rolandu mu pravi tako: „Gospod Roland, ko se boste vernili na svoj dom, bom poslal k vam svojih tovarišev in vi jim pokažite tisto goro, in če se jim bo pripravna zdela za molitev in za spokorno življenje, sprejemem to uro vašo dobrotljivo ponudbo.“ In to izgovorivši gre sv. Frančišek proč, in ko je dokončal svoje popotovanje, se je vernil k sv. Mariji Angeljski. In tudi gospod Roland se je vernil po slovesnosti tistega dvorovanja na svoj grad, ki se je klical Kjusai, kateri je bil četert ure v stran od Alvernije.

2. poglavje.

Sv. Frančišek vstanovi na gori Alverniji samostan in gre sam tjakaj.

Ko se je bil torej sv. Frančišek vernil k sv. Mariji Angeljski, je poslal dva svojih tovarišev k imenovanemu gospodu Rolandu, katera je sprejel, ko sta tja prišla z največim veseljem in ljubeznijo.

In ko jima je hotel pokazati goro Alvernijo, je poslal ž njima pač do petdeset dobro oboroženih mož, da bi ju branili divjih zverin. In tako spremljana sta šla ta dva brata na goro in sta ogledovala pridno in naposled sta prišla na neki del gore, kateri je bil jako samoten in jako primeren za premišljevanje. Na tistem delu je bila nekotika ravnica in tisti kraj sta si izbrala za svoje stanovanje in sv. Frančiška; in s pomočjo tistih oboroženih mož, ki so ju spremljali sta naredila kočico iz vej in tako sta v božjem imenu sprejela in dobila goro Alvernijo, in kraj bratov na tej gori in sta odešla in vernila se k sv. Frančišku. In ko sta k njemu prišla, sta mu povedala, kako in na kakešen način sta vzela kraj na gori Alverniji, kateri je jako primeren za molitev in za premišljevanje.

Ko je to slišal sv. Frančišek, se je razveselil jako, in poveševaje Boga in hvalo mu dajaje govori tema redovnikoma veselega obraza in pravi tako: „Sinova moja, mi se bližamo našemu velikemu postu svetega Mihaela arhangelja; jaz verujem za terdno, da je božja volja, da obhajamo ta post na gori Alverniji, katera je po božjem sklepu za nas pripravljena, zato da v čast in hvalo Bogu in njegovi preslavni materi devici Mariji in svetim angeljem s pokoro od Kristusa dobimo to tolažbo, da posvetimo to blaženo goro.“ Nato je sv. Frančišek seboj vzel brata Maseja Marinjanskega iz Asiza, ki je bil mož velikega uma in velike zgovornosti, in brata Angela Tankredija Rjetskega, ki je bil mož jako plemenitega stanu in je bil v svetovnem življenju vitez, in brata Leona, ki je bil mož največje priprostosti in čistosti in ga je zato sv. Frančišek jako ljubil. S temi tremi redovnimi brati se oberne sv. Frančišek k molitvi, priporoči sebe in imenovane tovariše v molitev bratom, ki so ostali, in se odpravi v imenu Jezusa Kristusa križanega s temi tremi, da gre na goro Alvernijo. In ko so odhajali je sv. Frančišek poklical enega izmej teh treh tovarišev, to je bil brat Masej, in mu je rekel tako: „Ti brat Masej bodi naš gvardijan in predstojnik na tem potu, to je mej tem, ko bomo hodili ali stali skupaj, hočemo naše vodilo tako izpolnjevati, da bomo ali dnevne ure molili, ali o Bogu govorili, ali pa molčali, in ne bomo mislili nadalje, ne na jed, ne na pitje, ne na spanje, temuč, kadar bo čas za erperge, bomo prosili malo kruha in tako tam se vstavili in počivali na tistem kraju, katerega nam Bog pripravi.“ Tedaj so ti trije tovariši priklonili glave in prekrizaje se

gredo dalje. Pervi večer so prišli do neke bratovske hiše in so tamkej prenočili.

3. poglavje.

Sv. Frančiška mejpotoma hudič preganja, Kristus pa ga tolaži.

Drugi večer niso mogli priti do nobenega bratovskega samostana, niti do kakega gradu ali kake vasi, in to nekaj zavoljo slabega vremena, nekaj zato, ker so bili trudni; in ker se je bližala noč sè slabim vremenom, ostanejo na erpergah v neki zapuščeni cerkvi, kjer ni bilo nikoger notri in se vležejo v nji k počitku. In mej tem, ko so tovariši spali, začne sv. Frančišek moliti in glej! ob času perve ponočne straže pride velika množica silno divjih hudičev z velikim ropotom in šundrom, in ga začno silovito napadati in mu nadležni biti. Eden ga zgrabi tu, drugi tam, eden ga vleče dolu, drugi gori, eden mu žuga z eno rečjo, drugi mu očita kaj drugega; in tako so si prizadevali na razne načine, da bi ga motili v molitvi, pa niso mogli, zakaj Bog je bil ž njim.

Ko je torej sv. Frančišek zadosti dolgo prestajal te napade hudobnih duhov, začne klicati na ves glas: „O zaverženi duhovi, vi nič ne morete, razen kar vam božja roka dopusti, zato vam pravim v imenu vsegamogočnega Boga, da storite mojemu telesu to, kar vam je od Boga dopuščeno; saj to rad terpim, ker nimam večega sovražnika, kaker svoje telo, in če se torej vi namesti mene maščujete nad mojim sovražnikom, delate meni silno veliko službo“. In nato ga hudiči napadejo z velikansko silo in razdraženostjo in sem in tja ga začno vlačiti po cerkvi in še hujše težave in britkosti mu prizadevati, kaker poprej. Nato je začel sv. Frančišek klicati in govoriti: „Gospod moj, Jezus Kristus, zahvalim se ti za toliko čast in ljubezen, katero mi skazuješ! Saj je znamenje velike ljubezni, če Gospod kaznuje dobro svojega služabnika za vse njegove pregreške na tem svetu, da ne bo kaznovan na onem. In jaz sem pripravljen radovoljno prestati vse terpljenje in težave, katere mi hočeš ti, moj Bog, poslati zavoljo mojih pregreh“. Nato so hudiči zbežali, osramočeni in premagani od njegove stanovitnosti in poterpežljivosti. Sv. Frančišek v svoji dušni gorečnosti pa gre vun iz cerkve in stopi v neki gozd, ki je bil tam blizu in začne tu moliti in skuša s prošnjami in sè solzami in s terkanjem na persi najti Jezusa Kristusa, ljubljenega ženina svoje duše.

In naposled ga najde v središču svoje duše in zdaj se sè

vsem spoštovanjem ž njim pogovarja, kaker sè svojim gospodom, zdaj mu odgovarja, kaker sodniku, zdaj ga prosi, kaker svojega očeta, zdaj se ž njim kratkočasi, kaker sè svojim prijateljem. Tovariši so se mej tem zbudili ter so slišali in premišljevali, kar je to noč v gozdu počel. Videli in slišali so ga, kako je z gorečimi zdihljeji božjega vsmiljenja za grešnike prosil. Potem so ga videli in slišali, kako je glasno objokoval terpljenje Kristusovo, kaker da bi ga gledal sè svojimi lastnimi očmi. Ravno to noč so ga videli moliti z rokami v podobi križa položenimi ena čez drugo, dolgo časa nad zemljo povzdignjenega in sè svitlim oblakom obdanega. In tako je v teh svetih vajah prebil celo noč brez spanja.

Sv. Jožefa žalost in veselje.

Kaj je človeško življenje? Na to vprašanje mi skoraj vsaki drugači odgovarja. Človeško življenje je kapljica na veji, katera precej pade in zgine, če se veja le količkaj potrese; podobno je dimu, ki se urno v zraku razperši, megli in oblaku, ki ju hiter veter razpodi nad našimi glavami; enako je zelenemu listu na drevesu, travi in cvetlici na polju, ki v kratkem času vvene in se posuši; kaker beži hitra voda po dereči reki v široko morje, tako hitro se pomikajo naši dnevi v brezkraino večnost; naše življenje je popotovanje po kratkih toda težavnih in silno nevarnih potih, je vojskovanje proti neštevilnim sovražnikom itd. Ali takim in enakim razlagam bi jaz še pristavil — in menim po vsej pravici: človeško življenje je žalost pa veselje! Žalost in veselje — tu je v dveh besedah povedana zgodovina slehernega človeka.

Tudi življenje sv. Jožefa je v celi daljavi, katera se na enem koncu naslanja na zibel, na drugem na grob, spleteno in sestavljeno iz veselih in žalostnih dni. Vender je tudi v tem precej velik razloček mimo drugih navadnih ljudi. Njegovo deviško serce je bilo vse bolj rahločutno, kaker so bolj ali menj terda serca vsakdanjih ljudi; zato je vse drugači čutilo žalost, pa tudi vse drugači bilo oveseljeno v radosti in tolažbi. Pa tudi tega ne smemo prezreti, da je naj več žalosti preterpelo njegovo blago serce zavoljo Jezusa

in Marije, ker sta onadva po nedolžnem inela tolikanj terpeti. Ali tudi veselje in tolažilo je imelo za njegovo sveto dušo vse drugačno sladkost, ker je prihajalo naravnost od Jezusa in Marije.

Tega se lahko prepričamo, če le hočemo njegovo življenje natančneje premišljevati. Pričujoči spis je namenjen častitim bravcem k temu nekoliko pripomoči. Od kraja sem mislil razkazovati vse žalostne dogodke posebej in potlej še posebej vse vesele; vendar se mi bolj hasnovito zdi, če najpred prevdarjamo posamezni dogodek, ki je sv. Jožefu serce žalostil in na to precej premislimo tolažbo, ki je vselej zopet razvedrila njegovo vžaljeno serce. Saj zveličarjeve besede: „blager žalostnim, ker potolaženi bodo“ veljajo po nekoliko že za ta svet. Blager namreč onim, ki se v svoji žalosti dajo hitro potolažiti — blager pred vsem sv. Jožefu, ki je za svoje britko žalovanje prejemal toliko nebeške tolažbe!

I.

Kako so sv. Jožefu pretekla prva leta, tista srečna mladostna leta, ki jih sleherni ohrani v veselem, genljivem spominu, tega ne vemo. Sv. evangelij nam sploh kaker o Mariji tako tudi o sv. Jožefu le prav malo pripoveduje, le to, kar je v posebno tesni zvezi z Jezusom in z Marijo. Preden je pa sv. Jožef z Jezusom in Marijo v ožjo zvezo stopil, nam ni zagotovo sporočeno, kako se mu je godilo. Verjetno pa je staro sporočilo, ki pravi, da so v mladosti sv. Jožefa njegovi posvetni bratje zavoljo njegove velike pobožnosti in nedolžnosti zasmehovali in zaničevali, ga celo od hiše spodili in mu tako naj lepšo dobo življenja nevsmiljeno ogrenili. V tem je bil podoben Jožefu, Jakopovemu sinu, katerega so tudi bratje zastran očetove ljubezni zavidali, zaradi nedolžnega življenja sovražili in iz domačega kraja prodali v neznano ptujo deželo. Podoben je bil tudi Jezusu, svojemu božjemu rejencu, ki je bil od svojih bratov nehvaležnih judov zaničevan, sovražen, zaveržen, križan.

In kaj hočete žalostnišega, kakor je to, če se kedo celo v nežni mladosti ne pusti pri miru ter zlobno preganja, da ne more uživati mladih let rajske sreče?

Ko je sv. Jožef odrastel, čutil je še neko drugo gorje. Spoznal je, da ni priprostega rodu, temveč da so bili njegovi predniki celo kralji, preroki, slavni vojvodi itd., da je iz slavne Davidove hiše. Ali slava njegovih prednikov je bila že zdavno zginila, in zdaj se je čutil tako osamljenega, ker mu je hiša očetova tolikanj

obožala; pa še mej to tako obožano družino — mu ni bilo dano prebivati! Kè bi bil saj mogel reči, da je mej — svojimi!

Táko ponižanje veliko bolj boli, kaker prvotno vboštvo. Ljudje to tudi čutijo in namestu da bi imeli vsmiljenje s takimi ponižanimi, jih še bolj ponižujejo in zaničujejo. Jožefovi sosodje Nazarenčani že celo niso bili taki, da bi mu bili prizanašali.

Toda kedo bi sprevel čudovita pota božje previdnosti. Ravno to je bila sreča za sv. Jožefa. Njemu veljajo tehtne besede Jeremijeve: „Dobro je človeku, če nosi jarem od svoje mladosti.“ —

Mi smo preveč navajeni sv. Jožefa gledati le na verhuncu njegove slave, tistih let pa nič ne premislimo, ko se je sv. Jožef pripravljaj za svoj visoki poklic. Sv. evangelij namreč nam ga že kar kaker popolnega moža pred oči stavi, rekoč, da je bil sv. Jožef pravičen, t. j. brez vse hudobije, ves čednosten; kaže nam ga takrat, ko je že nastopil svoj veličastni poklic. Pa vsakdo vé, da naenkrat in brez truda se popolnost, pravičnost ne pridobi. Taka cvetlica, taka lilija, kaker je moral biti rednik Jezusov, in je sv. Jožef res tudi bil, se ne razcvete ob enem dnevi, pa tudi ne zraste na vsakem kraju: ne v šumnem vživanju, ne v zapeljivi časti in bliščobni potrati obilnega premoženja, ampak le v samoti, v tihotnem zatajevanju je bilo sv. Jožefu mogoče v mladeniških letih ves čas tako čisto ohraniti svoje serce ter ga tolikanj posvetiti, da je bil ob odločenem času vreden prevzeti namestništvo nebeškega Očeta.

Koger Bog za kaj posebnega izvoli, temu deli tudi posebne nenavadne milosti in ga postavi v take okoliščine, da si jih more po svojih serčnih željah v prid obračati. Navadno si v to odbere vbožne, ponižne, ali pa take, ki sicer imajo kaj, pa so pripravljani vse zapustiti zavoljo njega. Bog sam je odločil tudi sv. Jožefu že v mladosti ponižanje in pomanjkanje, Bog sam je hotel, da se je privadil — ne kraljeve časti, ampak priprostega rokodelstva tisti, ki ga je od velkomaj odbral za rednika svojemu edinorojenemu Sinu.

In kedo izmej nas bi si upal reči, da se je sv. Jožef nesrečnega čutil v takem ponižanji? Če so ga tudi ljudje pozabili, prezirali ali celo zaničevali, — ali mar ni imel iz nebes tolažbe, tolike in take tolažbe, kakeršne si mi še misliti ne moremo, mi, ki po majhinem koščku svoje bogoljubnosti še meriti in soditi ne moremo tistega veselja, ki ga ima v Bogu tolik svetnik!

Sv. Jožef je namreč tako lepo preživel svoja mladostna leta,

da pravi o njem neki pobožen učenjak: „Ako bi se zbrali vsi ljudje, ki so od Adama noter do današnjega dne živeli in kar jih še bo do konca sveta; in ako bi sv. Duh hotel izmej vseh enega izvoliti za ženina Materi božji in za rednika Jezusu Kristusu: izmej vseh bi ne izvolil nobenega družega kakor sv. Jožefa“.

Taka svetost pač ni mogla biti brez dušnega veselja, brez sladke radosti nebeškega miru. Kolikrat je bil sv. Jožef od Boga posebno razveseljen! Če ni bilo drugače, je Bog celo čudež storil, da ga je oveselil. Omenim naj le čudeža, ki se bere v starih sporočilih o njegovi zaroki s prečisto devico Marijo.

Marija je bila že 14 let izpolnila; po postavi je morala zdaj tempelj zapustiti. Seveda bi bila naj svetejša Devica naj raje še v tempeljni ostala ter tam vse svoje življenje naj raje v pobožnem delu in goreči molitvi preživela, ker je bila Boga vedno devištvo obljubila; pa bilo je drugače odločeno. Veliki duhovnik jej naznani, da je volja božja, naj se tudi ona zaroči; vendar se pa hoče préd o tem sam v molitvi z Bogom posvetovati. In slišal je glas iz nebes, naj skliče vse pobožne mladeniče iz Davidove rodovine, in vsak naj saboj prinese šibo; čiger šiba bo ozelenela, tisti naj vzame devico. Mnogo mladeničev je prišlo in veliki duhovnik je nesel njihove šibe v svetišče božje ter jih postavil vse pred skrinjo zaveze. Ali ko drugi dan gre gledat, ne najde nobene šibe zelene. To se mu čudno zdi; ali zopet zasliši glas, da manjka še ene šibe. Zato da preiskati, koga bi še manjkalo izmej Davidovega rodu. In glejte, manjkalo je le njega, ki je bil naj vredniši. Jožef namreč si ni upal priti, zato ker se je v svoji ponižnosti štel nevrednega najsvetejšo Devico vzeti, in pa zato, ker je bil tudi sam sklenil vedno deviško živeti. Pa vsled posebnega povelja pride še on sè šibo, katero veliki duhovnik precej postavi k onim šibam. Ko grele-ta popravljeni molitvi gledat, začuden vidi, da je Jožefova šiba ozelelela in se razcvetla. Ozelenelo cvetočo šibo poda sv. Jožefu v roko in pri tej priči prileti bel golobček z nebes in se vsede na njo, tako da se vse čudi in stermi.

Tako postane po božji volji sv. Jožef ženin Marijin. Kako bi mu bili v stanu dovolj srečo voščiti k toliki časti. Marija je bila tako nebeško blaga — tako vsa nedolžna — tako rajsko čednostna — tako nedopovedljivo sveta, vsa lepa, brez madeža (Vis. pes. 4, 7), lilija mej ternjem (V. p. 2, 2), katere obleka je bela kakor sneg, katere obraz se sveti kakor sonce (Offic. immac. Concept.) — O presrečni sv. Jo-

žef, pač bi se bil že blagroval, kè bi jej bil smel le za služabnika biti — Boga bi bil zato hvalil — zdaj pa si njen ženin, njen de-
viški mož postal!

S tem dnevom se začne za sv. Jožefa novo življenje, nova sre-
ča; s tem dnevom se mu takorekoč začno nebesa na zemlji. Mi le
v posvetno preveč zamišljeni ljudje še spreumeti ne moremo nebeš-
kega veselja dveh tako čistih in svetih serc, kaker je bilo Marijino
in Jožefovo.

Kaj je zdaj sv. Ježefu mari posvetna čast, ob katero je prišel
njegov rod, ko ga Bog sam z nebeškim čudežem pred vsemi ljud-
mi počasti? kako lahko njegovo serce pozabi vse zaničevanje, vse
težave preteklih mladih dni, ker ga sama nebes Kraljica za lju-
bo ima!

O kè bi mladina sv. mladeniča Jožefa zgled posnemala in bi
hotela sladki jarem Jezusov nositi, kako bi se povekšalo število
srečnih ljudi na zemlji, katero je zdaj tako vbogo majhino, ker si
siroteji že v mladosti sami spodkopavajo tla prihodnje sreče.

Življenje svete Elizabete Ogerske, deželne grofinje turingijske, patrone tretjega reda svetega Frančiška.

1. poglavje.

*Kako je vladal v Turingiji deželni grof Herman in kralj Andrej
na Ogerskem, in kako je ljuba sveta Elizabeta bila rojena in kako
je prišla v Ajzenah.*

Mej knezi, ki so vladali ob začetku trinajstega stoletja na
Nemškem, ni bilo nobenega bolj mogočnega in slovečega, kaker
je bil Herman, deželni grof v Turingiji in Hesiji in palatinski grof
saksonski. Ali ne le njegova moč mu je pridobila spoštovanje po
nemških deželah, tudi njegova velikodušnost, izobraženost in po-
božnost je daleč slovela. Prebival je nad mestom Ajzenah na
hribu v slovečem gradu, ki se imenuje Vartburk. Od tod je vla-
dal svoje obširne dežele in dostikrat določeval osodo cele Nemčije.

O velikem vplivu njegovem pravi neka pesem iz tistega časa:

„Če je kateri kralj prekratek ali predolg, ali če malo veselja dela kraljestvu in svetu, pa mu sname gospod turingijski njegovo krono in da, komer hoče.“

Ko visoko izobražen mož je deželni grof Herman jako ljubil lepe vmetalnosti, zlasti je bil ves goreč za pesmi in petje; njegov grad je bil pesnikom nekaka skupna domovina.

Tako se je zgodilo leta 1206, da se je bilo zbralo na Vartburku šest iz mej najbolj slovečih nemških pesnikov; pet jih je bilo plemenitega rodu, eden pa je bil priprost meščan iz neke pobožne družine v mestu Ajzenah, imenovan Henrik Offerdinški. Na tega so bili kmalu oni peteri silno hudi, ker je znal ravno tako lepe pesmi zlagati kakor oni. Poroča se, da so ga celo vmoriti namerjali, in ko enkrat grofa Hermana ravno doma ni bilo, ga napade vseh pet in je komaj ušel k deželni grofinji Sofiji, kjer se je skril mej gubami njenega plašča.

Da bi bilo enkrat konec temu prepiru, pogovorijo naposled, da se hočejo meriti v očitnem in odločilnem boju vpričo grofa Hermana in vsega njegovega dvora in vpričo rabeljna, kateri ima brez milosti obesiti tistega, ki bo zmagan v spevanju. Deželni grof Herman je na videz privolil v to pogodbo in tako se je začel slovesni boj, ki se je razlegal po celi Nemčiji. Veliko mnoštvo vitezev in gospodov je bilo nanreč poleg in deželni grof sam je bil predsednik.

Mojstri pesniki so peli zaporedoma in v naj različniših oblikah slavo svojih priljubljenih knezev, velike skrivnosti svete vere, poroko duše s telesom po vstajenju, neizmerno dobroto božjo, mogočnost obžalovanja, gospostvo svetega križa in čez vse drugo čast in slavo device Marije, ljubljenske božje, ki je devetkrat lepša ko vsmiljenje, ki je lepša, kakor sonce. Ti spevi, ki so jih zbrali poslušavci, so se ohranili do današnjega dne pod imenom „Vartburškega pevskega boja.“

In tako lepo so vsi peli, da ni bilo mogoče razsoditi, kateri mej njimi je prvi in naj boljši; pogodili so se torej da naj gre Henrik Offerdinški na Sedmograško po slovečega mojstra Klinsorja, ki je bil silno učen v sedmih slobodnih vmetalnostih in zlasti v zvezdoslovju, tako da mu je ogerski kralj 3000 mark srebra plačeval za njegovo službo. Henrik Offerdinški je dobil za to pet let dni časa in odločeni dan se je v resnici vernil z velikim učenjakom. V Ajzenahu se vstavi Klinsor v gostilnici Henrika Helgrefa na levi od svetega Jurija vrat. Na vertu te gostilnice pa so

je bilo zbralo na večer več gospodov iz Turingije in Hesije, ki so po navadi dobre stare Nemčije tu pili svoj večerni požirek. Med nje se vsede še ta večer po prihodu tudi modri Klinsor, katerega so hitro obsuli od vseh strani; vsi so želeli kaj novega slišati od njega. On vstane nato po konci, povzdigne oči in pazno gleda nekoliko časa na zvezde, ki so migljale na jasnem nebu. Potem pravi: „Povem vam nekaj novega in tudi veselega. Jaz vidim lepo zvezdo, ki vzhaja na Ogerskem in sije od tam do Marburka in od Marburka po cellem svetu. Vedeti imate, da bo ravno to noč mojemu gospodu ogerskemu kralju rojena hči, ki ji bo ime Elizabeta in se bo v zakon dala sinovi tukajšnjega kneza, in ona bo svetnica in njena svetost bo veselila in tolažila vesoljno kerschčanstvo.“ Možje, ki so stali okrog, so poslušali te besede z velikim veseljem in na vse zgodaj so šli drugo jutro vitezi na Vartburk, da bi jih povedali deželnemu grofu. Dobili so grofa, ko je ravno k maši šel; zato ga niso hoteli zadrževati, ampak so tudi oni šli ž njim k sveti maši. Po maši pa mu povedo, kaj se je zgodilo prej ta večer. Grof se silno začudi in vsi, ki so bili v gradu ž njim; zasede konja in jezdi z mnogimi spremljevalci v mesto po mojstra Klinsorja. Z veliko častjo ga berž pripelja na Vartburk, kjer so ga celo duhovniki častili, kaker škofa. Deželni grof Herman ga je vzel k svoji mizi in ga pogostil bogato. Po jedi pa sta se menila dolgo časa. Knez ga je vprašal, kako se kaj godi na Ogerskem, kaj dela kralj, ali je še mir z neverniki, ali se je vojska zopet začela. Klinsor mu je razložil vse to; potem pa je govoril o velikem prepiru, ki ga je pripeljal v Ajzenah. Pri boju, ki se je nato v novič začel, je bil on predsednik in posrečilo se mu je potolažiti jezo sovražnikov svojega branjenca Henrika in njegovim zmožnostim in zaslugam očitno priznanje pridobiti. In potem se je učeni mojster vernil na Ogersko.

Na Ogerskem je vladal takrat kralj Andrej II. iz arpadovske rodovine, dober in pobožen mož, katerega je ogersko ljudstvo jako ljubilo in spoštovalo. Pod njegovo vlado so se našli nekateri tistih obilnih zlatih rudnikov, ki še dandanašnji bogatijo Ogersko; verno ljudstvo je videlo v tem plačilo za lepe čednosti kraljeve in kralj se je tudi veselil te božje milosti in svoje novo bogastvo obračal tako, da je še bolj podpiral vboge, zidal cerkve in samostane.

Njegova soproga je bila Jerdrut Meranska ali Andeška iz hi-

še, ki je bila takrat znabiti najplemenitiša celega nemškega kraljestva. Njen oče Bertold III. je bil vojvoda meranski in koroški, mejni grof isterski in gospod tirolski. Njenemu bratu Bertoldu IV. so ponujali knezi leta 1198 cesarsko krono, ki je pa ni hotel sprejeti. Ena njenih sester, sveta Hedviga, je bila vojvodinja šleska in poljska, drugo, Anježo, slovečo po svoji lepoti, kaker po svoji nesreči, si je bil izbral Filip Avgust, francoski kralj. Jerdrut je bila pobožna, kaker njen soprog, pa tudi njeno pogumnost in njeno krepko dušo hvalijo letopisci. Naj priserčniša ljubezen je vezala ta dva plemenita zakonska.

Leta 1207 ta dan, ki ga je naznanil Klinsor v Ajzenahu, in ravno tisto uro je rodila v Požunu kraljica Jerdrut hčer, katero so kerstili za Elizabeto. Ceremonija svetega kersta se je veršila z veliko veličastnostjo; pod naj lepšim nebom ali baldahinom, ki ga je bilo dobiti v Budi, zakladnici dragocenosti Jutrovih dežel, so nesli dete v cerkev, kjer je bilo prerajeno v svetem zakramentu.

Že v zibeli je kazalo to izvoljeno dete, kako je za kaj velikega namenjeno od Boga. Imena, posvečena po sveti veri, to so bile perve besede, ki so obudile njeno pazljivost, perve tudi, katere je skušala izgovarjati; in ko je že znala govoriti, dolgo časa ni govorila drugega kaker molitvice. S čudovito pazljivostjo je poslušala, ko so jo učili poglavitne resnice svete vere, katere ji je že takrat neka notranja luč razsvitljevala. Ko je bila tri leta stara, je že kazala vsmiljenje z vbogimi in skušala polajšati njih siromaštvo z darili. Hodila je v kuhinjo svojega očeta in pobrala, kar je dobila, ter nesla vun beračem; zato so se kraljevi kuharji jako jezili nad njo, tako da je tudi kralj sam slišal. Enkrat se je zgodilo, da je nesla polno naročje reči, ki jih je bila nabrala v kuhinji, da bi jih dala vbogim. Tu ji pride naproti kralj njen oče in pravi k njej: „Dete moje, kaj neseš v naročju?“ Ona je odgovorila, kaker ji je sveti Duh velel govoriti, in je djala: „Gospod moj, rožice nesem“. Nato je rekel kralj: „Ljubo moje dete, pokaži mi svoje rožice.“ In ko je dete odgernilo svoje naročje proti kralju, bile so res najlepše rože, ki jih je kedaj videl, in vender je bil tak letni čas, da se niso nikjer dobile rože. Ko je to videl kralj, vstrašil se je tolikega čuda, sklenil je detetu prosto voljo pustiti, da naj daje miloščino vsem vbogim koliker hoče, in prepovedal, da ji tega nihče ne sme braniti.

Tako se bere v nekem starem rokopisu, da se je namreč ta

čudež z rožami zgodil, ko je bila Elizabeta še majhino detetce doma pri očetu; v navadnih popisih njenega življenja pa se pripoveduje, kakor bi se bil zgodil pozneje, ko je bila že omožena. Gotovo je to, da je že tačas v Elizabetinem mladem serčcu krepko poganjala plemenita roža ljubezni do Boga in do bližnjega. Tudi je videti, kakor bi bila že takrat dobila od Boga tiste milosti, katere je pozneje tako obilno delila po svetu. Komaj je bila rojena, že so nehale vojske, v katere je bilo zapleteno ogersko kraljestvo, in notranji razpori so se potolazili. Splošni mir in pokoj je prišel kmalu tudi v ožje kroge družinskega življenja. Prestopki božje postave, razuzdanosti, bogokletstva so pojenjevala. Radi so se spominjali Ogri še poznejša leta, da ni nigdar nobeno kraljevo dete več blagoslova prineslo svoji domovini.

Mej tem je deželni grof Herman skerbno pozvedoval, ali se je izpolnilo prerokovanje Klinsorjevo in če je bila res rojena na Ogorskem kraljična tisti dan, kakor je bil ta naznanil. In ko je izvedel, ne le da je rojena, temuč tudi kako pobožno dete je in koliko srečo je prineslo z nebes svoji deželi, tu je čutil živo hrepenenje v sercu, da bi se prerokovanje celo izpolnilo in da bi njegov mladi sin za ženo dobil Elizabeto. Popotniki, ki so prihajali z Ogorskega, so mu pripovedovali pogostoma kaj lepega o hčerki kralja Andreja. Nekega dne mu je pravil neki menih, ki je bil od tam prišel, da je bil štiri leta slep in ohromljen na eni roki; ko pa je bil na kraljevem dvoru, dala mu je Elizabetka jabelko, katero je bila ravno vgriznila, on se podergne ž njim po očeh in po roki in kmalu potem spregleda in roka mu ozdravi. „Cela Ogerska dežela“, pristavi menih, „se veseli tega deteta, ker je prineslo mir seboj“.

To je bilo zadosti, da je sklenil Herman k ogorskemu kralju poslati poslanstvo plemenitih gospodov in gospé, kateri naj bi snubili Elizabeto za njegovega sinu Ludovika in, če bi bilo mogoče, seboj jo pripeljali v Turingijo. Izvolil je v ta namen grofa Rajnharda iz Milberka, Valterja iz Varile, svojega natarjarja, in gospo Berto, vdovo Egilolfa iz Bajndelibna, ki je bila znana kō modra in skromna žena, poleg tega pa je bila tudi lepa in pobožna in v vsakem oziru časti vredna. Spremljali ste jo dve lepi in plemeniti gospodični in dva viteza. Srečno so prišli v mesto Požun, kjer je tedaj prebivala kraljeva družina; tam so našli v resnici kraljevsko gostoljubnost in v jutro po svojem prihodu svetih maš veliko število.

Ko so povedali kralju, po kaj so prišli, skliče ta svoje svetovavce, da bi prevdarili, kar želi deželni grof turingijski. Klinsor, ki je bil tudi mej njimi, je goreče podpiral Hermanovo prošnjo ter govoril obširno o njegovem bogastvu in njegovi mogočnosti. Naštel je dvanajst grofov, ki so bili njegovi odvisni, razen mnogih baronov in vitezev, in krepke terdnjave, ki varujejo njegovo deželo; pravil je, kako rodovitna in dobro obdelana zemlja je, polna lepih gozdov in ribnjakov; tudi, kako ljudstvo srečno živi, močno pivo pije in dober bel kruh jé. Grofa Hermana samega ni mogel prehvaliti in o njegovem sinu Ludoviku je pristavil, da ima, kakor je videti, združene v sebi vse dobre lastnosti, ki se morejo terjati v njegovi starosti. Tudi kraljica Jerdrut je govorila za deželnega grofa, tako da se je kralj vdal njenemu vplivu in privolil, da se loči od svoje ljubljene hčerke. Ali preden jo pusti z domu, hoče praznovati slovesnost njej na čast; sklical je vse viteze svojega dvora in njihove gospe ter napravil sijajne veselice; igre, plesi, zlasti godba in petje je terpelo tri dni; nato so turingijski poslanci prosili kralja, naj jih pusti, da se vernejo. Prinesli so malo Elizabetko, ki še ni imela, kakor štiri leta, zavito v svilnato sè zlatom in srebrom vezeno obleko, položili so jo v zibel, ki je bila skozi in skozi zlata, in tako so jo poslali v Turingijo. Kralj je rekel gospodu iz Varile: „Tvoji viteški časti zaupam svojo največo tolažbo“. Tudi kraljica je prišla in jokaje priporočevala svoje dete. Vitez jima je odgovoril: „Rad jo bom imel v svojem varstvu in ji bom zvest vse dni“. In bil je mož besede, kakor bomo videli.

Preden pa so šli iz Požuna, prejeli so poslanci od kralja in kraljice neizmerno bogata darila tako zase kakor za deželnega grofa Hermana ko doto kraljične. Kaj tako dragocenega in lepega se še nigdar ni videlo v Turingiji, kakor poročajo pisatelji iz tistega časa, ki nam tudi naštevajo natanko ta darila. Mej drugim so poslanci seboj peljali posode iz čistega zlata in srebra, vmetalno iz slonove kosti izrezane skrinjice, iz dragih kamenov sestavljene načelnike in vence, perstane in pasove, v katere so bili vdelani žlahtni kameni, mnogo oblačil in posteljne oprave iz škerlaste svile, posteljišče in kopelno kad iz čistega srebra in več drugih dragocenih reči. Verhu tega jim je dal kralj Andrej seboj šest naj lepših konj in kraljica je priložila tisoč mark srebra ter rekla poslancem: „Povejte vašemu gospodu, da naj bo za zdaj s tem zadovoljen, kar smo poslali; če nam bo dal Bog življenje, mu bomo ščasoma še veliko več poslali“.

S tem velikim zakladom so se poslanci naposled odpravili; prišli so bili z dvema vozoma, s trinajstimi so se vernili. Ž njimi je šlo trinajst plemenitih mladih gospodičen, katere je kralj ko tovarišice poslal sè svojo hčerko, in katere je potem deželni grof Herman vse preskerbel in omožil v Turingiji.

Vernitev se je zveršila brez nesreče. Ko sta zvedela Herman in Sofija, da se poslanci bližajo s kraljično, poklekneti in hvallita Boga, ki je vslušal njiju želje. Potem gresta z Vartburka dolu v Ajzenah naproti prihodnim. Od veselja bi bila kmalu glavo izgubila, kaker pravi neki letopisec njenega dvora. Peljala sta cel sprevod v Helgrefovo gostilnico, kjer je bil Klinsor izrekel svoje prerokovanje, in ki je bila takrat naj boljša v Ajzenahu.

Tam je deželni grof vzel malo Elizabetko v naročje in pritisnil jo na svoje persi in tako je še enkrat zahvalil Boga, ki mu jo je dal. Potem je šel na Vartburk, da pripravi izbe za stanovanje, deželna grofinja Sofija pa je ostala čez noč pri detetu v gostilnici. Drugo jutro je peljala Elizabetko gori v grad, kjer je bil deželni grof že zbral vse svoje dvorjanstvo; tudi najznamenitše meščane iz Ajzenaha ž njihovimi ženami je bil dal povabiti, da bi videli dete, katero mu je poslal Bog in ogerski kralj. Praznovala se je slovesna objuba štiriletne kraljične z mladim deželnim grofom Ludovikom, ki je imel enajst let; gostili so se, peli in plesali, kaker pred odhodom iz Požuna.

Od tega časa Elizabeta ni več zapustila tistega, ki je imel pozneje biti njen mož, in ki ga je od tedaj nadalje svojega brata imenovala. Ginljiva in koristna šega časov in družin kaloliških, skupaj odgojevati tiste, ki so imeli vedno skupaj živeti; dobrotljiva naprava, ki je čisto sestriino ime v človeškem sercu združevala sè svetim imenom ženinim; katera je storila, da se nič ni izgubilo v življenju; katera je vsa mladostna begljiva gibanja bratovske ljubezni obračala v korist težkih in dolgih dolžnosti zakonskega stanu; katera se je polastila precej od konca tega, kar je viharnega in gorečega v človeškem sercu, da je je potolažila in posvetila, zavijaje tako v vezi ene in ravno tiste ljubezni to, kar ima življenje naj čistišega, to, kar ima naj bolj priserčnega, njega najslajše spomine, njega najsvetejša nagnjenja.

2. poglavje.

*Kako je ljuba sveta Elizabeta Boga častila
v svoji otročji mladosti.*

Precej nato, ko je prišla Elizabeta v Turingijo, je izvolil deželni grof sedem gospodičen iz naj plemenitiših družin svojega dvora, ki so bile blizu enake starosti ž njegovo prihodnjo snaho, mej njimi tudi svojo lastno hčerko Anježo, da bi se skupaj odgojevale. Ena od njih, Guda po imenu, ki je imela pet let, eno leto več od Elizabete, ostala je v njeni službi blizu do njene smerti in ko je bil Bog Elizabeto k sebi poklical in je njena svetost začela sloveti po svetu, pripovedovala je ravno ta Guda pri očitnem izpraševanju spomine svoje otročje mladosti. Njenemu spričevanju, ki se je vestno zapisalo in svetemu očetu papežu poslalo, se imamo zahvaliti za nadrobnosti, katere imamo povedati iz prvih otročjih let naše Elizabete.

Že v tej nežni mladosti so bile videti vse njene misli, vsa njena gibanja združena v hrepenenju, da bi služila Bogu in si zaslužila nebesa. Kolikerkrat je le mogla, je šla v kapelico, ki je bila v gradu; tam je počenila pred altar in si dala odpreti velike psalmske bukve, dasiravno še ni znala brati, in potem je sklenila ročice in oči povzdignila proti nebu in tako resno in zbrano molila in premišljevala, kaker bi nihče ne bil pričakoval od njene starosti.

Ko se je igrala se svojimi tovarišicami in so u. pr. po eni nogi skakale, kaker je otročja navada, znala je Elizabetka tako napraviti, da so vse za njo skakale proti kapelici in, če je bila zaperta, poljubila je goreče ključavnico, vrata in zunanji zid iz ljubezni do skritega Boga, ki je notri počival. Pri vseh igrah je bila vedno misel na Boga, ki je ni zapustila; upala je dobiti zanj in vse, kar je dobila, razdala je vbogim dekličkam, pa zraven jim naložila da morajo moliti nekoliko število očenašev in češčenasimarij. Iskala je pri tem vedno, da bi se bližala Bogu, in če je prišla kaka zapreka, da ni mogla toliko moliti in tolikokrat poklekiniti, kaker je želela, rekla je svojim malim tovarišicam: „Vlezimo se na tla, da bomo videle, katera je naj večja.“ Potem se je po versti poleg vsake vlegla in stegnila in to je delala zato, da se je ponižala pred Bogom in mej tem izmolila po eno češčenasimarijo. Še pozneje, ko je bila žena in mati, je govorila rada o tej nedolžni zvijači svojih otročjih let. Če je katera iz mej igravek kaj napečnega storila ali govorila, morala je plačati kazen in njen znesek se je raz-

delil mej vboge. Dostikrat je peljala Elizabetka svoje prijateljice tudi na pokopališče, kjer jim je rekla: „Spominjajte se, da tudi me enkrat ne bomo nič drugega ko prah in pepel“. In ko so prišle pred kostnico, rekla je: „Glejte tu mertvaške kosti; ti ljudje so bili živi, kaker smo me zdaj, in zdaj so mertvi, kaker bomo enkrat me tudi; zato moramo ljubiti Boga. Pokleknimo in recite za meno: „Gospod po svoji britki smerti in po svoji ljubi materi Mariji reši te vboge duše iz njih terpljenja; Gospod, po svojih petih ranah nas zveličaj“. Ravno tako je peljala Elizabetka svoje male verstnice večkrat v cerkev, in je molila ž njimi molitvico: „Gospod Jezus Kristus, ti moj Bog in moj gospod, ker si ti tako grozovite bolečine terpel zaradi mene vboge grešnice, delam ti krivico, da ti ne služim; o ljubi moj Gospod, zveličaj me, prosim te, po tvojih svetih petih ranah.“ Tako so se igrale in kratkočasile dekletca z Elizabetko, tako so tudi molile ž njo; vedele so, da jo Bog posebno ljubi, in pravile celo, da pride k nji Ježušček dostikrat in jo lepo pozdravlja in se igra ž njo. Ali ona jim je ostro prepovedala take reči praviti.

Razen ur, ki so bile razveseljevanju odmenjene, si je prizadevala, koliker največ je bilo mogoče, molitvic se naučiti. Kedor je ž njo govoril o Bogu in njegovi sveti postavi, ji je bil ljub in drag že zavoljo tega samega. Za vsak dan si je naložila neko število molitvic; ako je bila do noči zadržana, da jih ni mogla opraviti, in so jo služabnice silile spat, vender nigdar ni opustila, da ne bi bila izmolila, kar je še imela, na posteljici, ko so mislili, da je že zaspala. Že tedaj je čutila ceno skromnosti, ki tako lepo stoji kerščanskim devicam; zato je svoje pokrivalo vedno tako vravnala, da se je kar najmanj mogoče videlo njenega mladostnega obrazka.

Neomejena ljubezen do bližnjega je gorela že tedaj v njeni izvoljeni dušici. Vse denarce, ki je je dobivala od svojih drugih starišev, ali je je mogla kaker koli izprositi od njih, vse je razdelila vbogim. Vedno je hodila po shrambah in kuhinjah, ki so bile v gradu, in nabirala ostanke ter vbogim lačnim jih nosila, tako da so bili posli in višji služabniki v grofovi hiši dostikrat nejevoljni nanjo.

Veči ko je prihajala, bolj je rastla tudi v čednosti in pobožnosti, bolj je živela sama v sebi, zbrana v pričujočnosti Boga, kateri jo je že tedaj lepotičil sè svojimi milostmi.

Navada je bila takrat, da so kraljične in gospodične visokega

rodu izmej svetih aposteljnov si volile posebnega patrona in sicer tako, da so srečkale zanj. Elizabeta si je bila že izvolila Mater božjo za svojo posebno zavetnico in besednico; imela pa je veliko spoštovanje in kaker pravi neki star rokopis, nekako prav posebno prijateljstvo do svetega Janeza evangelista zavoljo deviške čistosti. Prosila je torej Boga z veliko gorečnostjo, da bi ji odločil svetega Janeza; in potem je šla ponižno sè svojimi tovarišicami k volitvi. Vželo se je v ta namen dvanajst voščениh sveč; na vsaki je bilo zapisano ime enega aposteljna; potem so jih pomešali in skupaj položili na altar; vsaka deklička je šla in si eno izvolila, ne da bi videla, katero ime je nanji zapisano. Elizabetka stopi k altarju, potegne svečo, in glejte, dobila je precej prvič svečo z imenom svetega Janeza; ali ne zadovoljna s to prvo izpolnitvijo svoje želje, ponovila je poskušnjo še dvakrat in obakrat se je zgodilo ravno tako. Ker se je tako po posebni previdnosti božji svojemu ljubljenu aposteljnu videla izročeno, čutila je rasti svojo pobožnost do njega in celo življenje je ostala zvesta temu češčenju. Nigdar ničesar ni odrekla, kar se je prosilo v imenu svetega Janeza, bodi si da je imela razžaljenje odpustiti ali kako dobroto izkazati komu.

Po tej očitni milosti božji je pobožno dete še bolj skerbelo vredno se storiti nebes in je pomnožilo svoje kerščanske čednosti in prostovoljno pritergovanje. Ob nedeljih in praznikih je odlagala nekoliko svojega lepotičja; rokovic in nabranih rokavov po tadanji šegi ni hotela nositi, ali pa jih je še le po sveti maši oblekla. Vsak dan je iskala priložnosti da bi v malih rečeh svojo voljo premagala ter se tako vterdila tudi za velike daritve. Ako je pri igri dobila in tega vesela bila, nehala je naenkrat, rekoč: „Ker sem zdaj srečna, hočem iz ljubezni do Boga nehati“. Po občni šegi dežele, kjer se je odgojevala, je plesala rada, ali ko je en ples doveršila, djala je: „En ples za svet je zadosti; ostalih se bom zderžala na čast Jezusu Kristusu“.

Mej tem je bil mladi Ludovik, njen obljubljeni ženin, vedno pri njej in Elizabetka je bila tudi rada pri njemu. Imenovala ga je svojega ljubega brata, in on njo svojo milico ali svojo ljubo sestrico.

Tako je preživela prva leta svoje mladosti. Tako mila jutranja zarja je napovedovala sonce, ki je imelo nebo in zemljo ogrevati in razsvitljevati.

3. poglavje.

Koliko je ljuba sveta Elizabeta zavoljo Boga terpeti imela pred svojo poroko.

Da je sveta Elizabeta tako zgodaj začela sè vso gorečnostjo Bogu služiti, k temu je razen milosti božje zlasti pripomoglo to, ker je imela teto, Hedvigo, kneginjo poljsko, ki je bila svital zglede vseh kerščanskih čednosti združenih s knežjim veličastvom, tako, da si je zaslužila pozneje svetniško češčenje. Poleg tega zglede, ki ga je Elizabetka že v prvih otročjih letih čislati in posnemati znala, je pripustil Bog, da je velika neprevidena nesreča zgodaj vergla temno senco na stezico njenega življenja ter ji pokazala precej v začetku minljivost vse posvetne časti in slave. Dve leti potem, ko je prišla z Ogerskega v Turingijo, vmerla ji je mati, kraljica Jerdrut, grozovite smerti v cvetju svojega življenja, vmorjena od podložnih svojega soproga. Vzrok njene smerti se različno pripoveduje. Kaker eni poročajo, jo je vmoril neki imeniten plemenitaš, da bi maščeval čast svoje gospe, katero je bil Bertold, kraljičin brat, razžalil; verjetniše pa je, da je padla vsled zarote zoper kralja, ker se je nastavila zarotnikom, da bi kralju pridobila časa za beg. Taka žalostna novica ni dolgo ostala skrita Elizabetki in je mnogo pripomogla, da se je dušica tega deteta nagnila k resnemu premišljevanju in priserčni pobožnosti.

Dve leti potem, ko je bila Elizabetka komaj stopila v svoje deveto leto, vmerje oče njenega obljubljenega ženina, deželni grof Herman (1216). Mladi Ludovik, ki je imel komaj 16 let, nastopi ko najstariši sin deščino svojega očeta; njegova dva mlajša brata, Henrik Raspe in Konrad, pa sta dobila letno plačo in poglavarstvo vsak v enem delu deržave deželnega grofa po šegi turingijske hiše.

Hermanova smert je bila nova občutljiva nesreča za Elizabeto. Ta svitli in pobožni knez jo je zavoljo njene zgodnje pobožnosti vedno priserčno ljubil, vedno je ravnal ž njo kaker sè svojo lastno hčerjo in nihče bi se ne bil smel prederzniti, dokler je on živel, da bi bil zapreke stavil pobožnim vajam mlade kraljične. Ali po njegovi smerti ni bilo več tako. Res je bil Ludovik, ki ga je imela za svojega obljubljenega ženina in gospoda, deželni knez postal, ali njegova mladost ga je deržala vedno še v neki odvisnosti od njegove matere, deželne grofinje Sofije. Ta kneginja pa ni rada videla nenavadne pobožnosti Elizabetine in ji je to tudi naravnost pokazala dostikrat. Tudi Anješka, sestra Ludovikova,

ki se je odgojevala vkup sè svojo prihodno svakinjo in ki se je dala bolj lahko zvabiti svetu zavoljo svoje bleščeče lepote, tudi ona ji je vedno britko očitala njeno ponižno in sramožljivo življenje. Naravnost ji je rekla, da ni za drugega kakor za kako hišno ali deklo. In ker so videle druge plemenite gospodične, ki so bile princesinjama tovarišice, da se Elizabetka če dalje manj vdeležuje njihovih igar, njihovih plesov in njihovega veselega, lahkomišljenega življenja, ponavljale so tudi one, kar so slišale govoriti Anježko in so naravnost se norčevale iz nje. Naposled uredniki, ki so imeli naj več vpliva na dvoru deželnega grofa, tudi ti se niso sramovali, brez ozira na njen kraljevi rod, njen spol in njeno otročjo mladost, preganjati jo sè zasmehovanjem in očitnim zasramovanjem. Vse se je združilo v tem izreku, da ni ničesar nanji, kar bi jo podobno delalo kaki princesinji.

V resnici se je Elizabetka nekako vmikala mladim grofinjam in plemenitim gospodičnam, ki so ji bile dane za tovarišice; rajši je bila v družbi priprostih hčerek nekaterih ajzenaških meščanov, ali v družbi svojih postrežnic. Posebno je rada zbirala okoli sebe otroke vbogih žen, katerim je delila svoje miloščine. Krivica, ki se ji je delala, naredila ji je to ponižno družčino tolikanj prijetnišo in ljubšo. Sicer pa ni pustila v svoje serce nikakeršnega občutka ošabnosti ali razžaljenega samoljubja niti le nejevolje.

Le-ta prva poskušnja krivičnosti človeške in nadlog tega sveta je postala tako rekoč nova vez mej Bogom in njo; kakor lilija mej ternjem je cvela in poganjala nedolžna Elizabetka v sredi britkosti in razširjevala okoli sebe sladak in prijeten duh poterpežljivosti in ponižnosti.

Nekako ob tem času je bilo, ko se je njena ponižnost posebno jasno pokazala. Bil je praznik Marijinega vnebovzetja, dan, ko so še v Matere božje cerkvi v Ajzenahu veliki odpustki dobivali in so se prinašali poljski sadeži in novo žito v dar cerkvi. Deželna grofinja Sofija je rekla Anježki in Elizabeti: „Danes gremo dolu v Ajzenah k veliki maši v cerkev naše ljube Gospe pri nemških redovnih vitezih, ki jo posebno časte. Znabiti bo tudi pridiga o njej. Opravite se v svoja naj lepša oblačila in svoje zlate kronice denite na glavo.“ Mladi princesinji se opravite, kakor jima je rekla, greste potem ž njo dolu v mesto in vse tri vstopijo v cerkev, kjer pokleknejo na poklekNIK pred nekim velikim križem ali krucifiksom. Ko vidi tu podobo vmirajočega izveličarja, vzame Elizabeta svojo kronico z glave, jo dene na poklekNIK in se verže

na svoj obraz brez drugega lepoticja na glavi razen svojih las. Ali nato jo deželna grofinja hudo nagovori: „Kaj pa imate, gospodična Elizabeta? kaj novega vpeljujete? hočete, da se vam bo smejal cel svet? Gospodične se morajo držati pokoncu, ne po tleh se metati kaker norice, ali stare nune, ki padajo po tleh kaker zdelane kljuse. Ali ne morete delati kaker me dve namesti da počenjate kaker slabo odgojeno otroče. Ali je vaša kronica pretežka? H čemu se deržite v dve gube kaker kakešen kmet?“ Elizabeta se vzdigne iu odgovori ponižno: „Ljuba gospa, ne jezite se name, Glejte pred očmi mi je moj Bog in moj kralj, ta sladki in vsmiljeni Jezus, ki je kronan z ostrim ternjem, in jaz, ki nisem kaker nevredna stvar, naj bi ostala pred njim kronana z biseri, sè zlatom in dragim kamenjem! Moja krona bi bila zasme-hovanje njegove krone.“ In nato se je britko razjokala, zakaj ljubezen Kristusova je bila ranila že njeno mlado, mehko serce. Vergla se je zopet z obrazom na podnožnik, pustila je govoriti Sofijo in Anježko, kaker ste hoteli, in molila s toliko gorečnostjo, da je bil vogal plašča, ki ga je držala pred obrazom, premočen od solz. Kneginji ste bili prisiljeni, da se ne bi zgledovali ljudje nad velikim razločkom mej njo in njima, storiti kaker ona in s plaščem si pokriti obraz, kar pa ste storili seveda z veliko nejevoljo.

Taki dogodki so mogli le množiti sovraštvo posvetnih serc proti Elizabeti. To sovraštvo se je tudi vedno širilo, kaker je Elizabeta rastla, in ko je dozorela za možitev, bilo je preganjanje na turingijskem dvoru splošno. Sorodniki deželnega grofa, njegovi odvisni zavezniki, vse je bilo zoper Elizabeto. Na glas se je govorilo, da se mora nazaj poslati očetu na Oggersko; taka bogomoljka ni za njihovega kneza, on mora vzeti soprogo iz visoke hiše, bogato in v resnici kraljevskega vedenja; boljši bo tudi, da vzame kakega sosednega kneza hčer, kateri mu bo v sili tudi lahko na pomoč prišel, Elizabetin oče pa je predaleč zato. Tako se tudi ne bo mogel maščevati, ako ga bo razžalilo, ko se mu hči nazaj pošlje. Sicer pa je videti, kaker bi jo bil tudi popolnoma pozabil, ker ne plača, kar je mati obljubila še doposlati za doto. — Prijatelji, katerim je mladi deželni grof največ zaupal, so ga skušali pregovoriti pri vsaki priložnosti, da bi popustil Elizabeto in na Oggersko nazaj jo poslal, ker je preboječa in presamotarna. Deželna grofinja sama je vse storila, da bi jo pregovorila in primorala, da bi šla v kak samostan za nuno. Anježa zlasti jo je preganjala sè zasromovanjem in zaničevanjem; brez nehanja ji je po-

navljala, da je zgrešila svoj poklic, ker ni šla kam za deklo. „Gospodična Elizabeta“, rekla ji je nekega dne, „ako si mislite, da vas bo gospod, moj brat, v zakon vzel, motite se grozno, ali pa se morate prenarediti vsa“.

Take besede je morala slišati vsaki dan. Globoko je čutila vso britkost svojega položaja. Komaj je prišla iz otročjih let, že se je videla brez podpore, brez prijatelja, brez človeške tolažbe, kaker pregnano iz svoje domovine, oropano očetovskega varstva v sredi ptujega dvora, izpostavljeno brez obrambe prederznosti in preganjanju sovražnikov božjih in svojih. Tolikanj bolj je spoznala, da ima biti njeno življenje le romanje po tem nestanovitnem svetu. Zatekla se je k Bogu, tiho je zaupala njemu svojo bolečino, njemu je odperla celo svoje serce. Iskala je, da bi združila svojo voljo z voljo svojega nebeškega očeta, prosila ga je, naj svojo presveto voljo nad njo izpolni sè vsemi poskušnjami, katere on za primerne spozna. Ko je v molitvi pred svetim križem zopet našla mir in vdanost, vernila se je k svojim postrežnicam in vbogim dekličkam, katere si je izvolila za tovarišice, ter podvojila svojo ljubeznjivost proti njim, kar pa je od druge strani seveda vzrok bilo, da so tudi kneginji in dvorniki podvojili svoje zbadanje in zasramovanje.

Nekedo, ki je popisal življenje svete Elizabete, je pretergal tukaj svojo povest in s to molitvico se obernal k svetnici:

„O preljuba sveta Elizabeta! jaz častim tvojo čednosti polno mladost in sem žalosten s tabo zavoljo tvojega zaničevanja in preganjanja. O kè bi bil preživel tako sveto kaker ti svoja otročja leta, in vse zopernosti tako poterpežljivo prenašal kaker ti! Prosim te, po tvoji blaženi mladosti, vniči mojo otroško hudobo in po svoji junaški poterpežljivosti mi pridobi odpuščenje moje nepoterpežljivosti in vseh mojih grehov.“

Pravični iz vere živi.

Razložek.

Ko je Bog Izraelce peljal iz Egipta v obljubljeno deželo, je hodil pred njimi pot kazaje „po dnevi v oblačnem, po noči pa v ognjenem stebru.“ In ko so bili Egipčani pri erdečem morju že prav blizu Izraelcev, se je postavil ta čudoviti oblak mej obe vojski

tako, da se je proti Izraelcem lepo goreče svetil, Egipčanom pa je bil popolnoma teman in jih je pripravil v veliko zadrego.

Temu čudnemu oblaku smemo po pravici primerjati luč sv. vere, s katero nas dobrotljivi Bog milostno vodi skozi žalostno puščavo sedanjega življenja v obljubljeni deželo, srečno večnost. — Od ene strani nam je sv. vera svitla, prijetna in krepčajoča luč; od druge strani pa se nam zakriva v neko skrivnostno meglo, in nam nauke pred oči stavi, katerih nismo v stanu umeti, oznanja nam resnice, katerih globočine ne moremo zmeriti.

In od tod prihaja, da nekateri svoje oči proč obračajo od te luči in nočejo verovati zdaj te zdaj one resnice, zato ker se jim preveč skrivnostna zdi, zato ker je ne morejo sè svojim slabim umom razumeti. Pa ne pomislijo, da se verovati pravi, to za resnico imeti, česar še ne vidimo, kar po besedah sv. Pavla zdaj še v tami gledamo, kakor v ogledalu, kakor v nekakšni zastavici: ako bomo pa tako srečni, da pridemo v nebesa, tam bomo videli in spoznali tako, kakor je. Če tudi zdaj vsih resnic sè svojo slabo pametjo ne razumemo, ker so skrivnosti, mi jih moramo vendar verjeti, zato, ker nam jih je razodela večna resnica, katera ne more lagati ali goljufati. Zato Jezus tiste blagruje, kateri niso videli, pa vendar verujejo; „zdaj veruješ, ko si videl,“ rekel je sv. Tomažu, „blager tistim, ki niso videli, pa vendar verujejo.“

Pomenljivo je, da je ravno tisti oblak bil Izraelcem svital, Egipčanom pa teman. Enaka je v verskih rečeh. Od vere odpadajo, kakor skušnja priča, večidel dvojni ljudje: taki ki so polni prevzetnosti, tiste prevzetnosti, ki je napuhnjene angelje treščila iz visocih nebes v strašno peklenko brezno; ali pa taki, ki so že več časa hudo bno živeli. O, kedor je ponižen in ima nedolžno pot za saboj, tega ne boste našli mej krivoverci, mej odpadniki! Kedor v luči hodi, veruje, kedor temo ljubi, odpada.

Pa pri tem še ne ostane, mariveč gre še dalje nesrečnež. Ni mu dosti, da je sam naj nesrečniši revež, ki po temi tava; nevoščljiv je še drugim, želi tudi te za saboj v nesrečo potegniti kakor nekedaj satan, ki se je v kačji podobi Evi lagal in jo zapeljal. Ljubezen do matere sv. katoliške cerkve se mu ni le ohladila, spremenil jo je v sovraštvo.

Sami dobro veste, kako se zdaj godi po svetu; da so mnogokje sovražniki sv. cerkve oni, ki se imenujejo kristijane, katoliške kristijane; da to, kar je naj svetejšega, prederzno z nogami teptajo, ne morejo pa prehvaliti onega, kar je zoper sv. vero. Bukev že

skoraj kupiti nočejo, ako se v njih kerščanska vera in čednost v smeh ne stavi, in časnikov, v katerih se branijo večne [pravice naše, še pogledati ne marajo. Po naši lepi deželi je že tudi semtertje poskušal in še poskuša sovražnik ljuljko zasejati z besedo, pisanjem in djanjem.

Vender tu nam ni namen zoper sovražnike sv. vere pisati, namenili smo se le nekatere nauke in svete podati za one mlačne kristijane, ki še imajo in še ljubijo sv. vero, pa nimajo njenih del; zakaj navedena prilika iz sv. pisma — po eni strani svitli, po drugi tamni oblak — ima še en drugi pomen, ta namreč, da je sv. vera svitla luč le tistim, kateri zvesto po njej živé; tiste pa, kateri pravijo, da imajo vero, pa nimajo njenih del, pripravi še v večo zadrego in enkrat še v strašnejšo kazen, kakor če bi nikoli nič ne bili slišali o veri.

Upamo, da so bravci našega lista vsi po versti prav terdni v veri, in ako bi jih izpraševali za vse resnice sv. vere, bi vsaki za vsako odgovoril: „Verujem“. Težko pa bi se kateri upal prav z lahko vestjo odgovoriti na tole drugo vprašanje: „Ali pa tudi izpolnjuješ vselej to, kar veruješ, ali tudi živiš po veri?“

In vender je od tega odvisno naše zveličanje ali pa pogubljenje, če po veri živimo, ali pa če ne živimo.

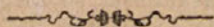
Kadar pride sodnji dan in bo angeljska trobenta k sodbi božji sklicala vse ljudi, tedaj bo zveličar po angeljih vse razdelil in razločil. Toda ne bo nas ločil tako, kakor se na zemlji sami ločimo po starosti, po imenitnosti, po premoženju in časti: ne, temuč ločila se bo pšenica od ljuljke — samo dve strani boste, desna pa leva. — Na desno pride vse, kar je dobrega, blagega, svetega — vsi nedolžni ali vsaj spokorjeni; na levo pa vse, kar je hudobnega, strastnega, nepoboljšanega — pobijavci, morivci, nečistniki, tatovi, goljufi, odertniki itd., vsi nespokorni.

Ta ločitev bo silno strašna; pa ne bo nič novega. Nikar ne mislite, da se bode še le na sodnji dan začela; to ločenje je že zdaj tukaj na zemlji — pred našimi očmi. Saj se že tukaj ločijo dobri od hudobnih, goreči od merzlih; pa še čedalje bolj vidno se ločijo tisti, ki niso s Kristusom, od dobrih ovac, ki zvesto za Jezusom hodijo — po veri živijo.

Zares, kakor se loči mertvo truplo od živega telesa, tako se loči človek, kateri ima samo vero, od človeka, kateri ima živo, djansko vero. Zato tudi pravi sv. pismo na štirih krajih, da „pravični iz vere živi.“ Kaker se namreč iz gibanja človeš-

kega telesa spozna, da je duša v njem, da človek živi, ravno tako se spozna iz vsega djanja in nehanja pravičnega kristijana, da je vera v njem, da tedaj po veri in iz vere živi. Kakeršno drevo, tak sad.

Ali niste še sami zapazili tega? Le ozrite se nekoliko okrog sebe, pa vam bo kmalu jasno. Ali še boljše, ne okrog, mariveč svoje serce si dobro oglejte ter bodite zdaj pohlevne ovčice in nedolžna jagnjeta, da vas bo angelj enkrat vverstil mej srečne na desno.

Pregovori našega sv. očeta Franciška.

1. To je orožje, ki ž njim se čistost duši podira; pogled, nagovor, dotik, poljubi.
2. Kedor v puščavo gre, se vmakne trem bojem: gledanju, slišanju, obrekovanju.
3. Preljubi, ne imejte v tej solzni dolini nič tako lepega in tako prijetnega, da bi vašo dušo popolnoma prevzelo.
4. Beži pred stvarmi, ako hočeš imeti stvari.
5. Če hočeš svet biti, ne smeš mej svet iti. Ako si svet, te več ne veseli svet.
6. Beži, molči in miruj!
7. Ako se opravičuješ, te Bog obtožuje; ako se obtožuješ, te Bog opravičuje.
8. Ni popolnoma dober, kedor ne more biti dober mej hudobnimi.
9. Izkušnjava, v katero se ne privoli, to je prilika vaditi se v čednosti.
10. Ljubezen dela vse težave lahke in vse grenkosti sladke.
11. Ljubezen božja ni nigdar brez dela.
12. Lepa obleka in kraj, jed, pitje, počitek in spanje razuzdanost goje in omehkužajo duh.
13. Ko pravim „Češčena si Marija“, se smejejo nebesa, se vsele angelji, poskakuje svet, se trese pekel, hudiči bežijo.
14. Kaker se vosek pred ognjem raztopi in prah pred vetrom razkadi, tako se vsa vojska hudobnih duhov, ko Marijo pokličeš, razletí.
15. V nevarnosti, v zadregi, v dvojbi kliči Marijo, misli na Marijo; naj se ne gane iz serca, naj se ne vmakne iz ust; in da zaslužiš njeno priprošnjo, ne popusti zgleda njenega življenja.

16. Malovredna naj bode mi vsaka strar.

Da bo stvarnik mi v sercu sladák gospodar.

Škofovsko priporočenje

„Cvetja z vertov sv. Frančiška.“

Milostivi knezoškof lavantinski so blagovolili v škofijskem urednem listu od 30. vinotoka 1880, šte. 2570 odstavek II., „Cvetje“ svoji visoko častiti duhovščini priporočiti z besedami, katere tukaj priprosto poslovenjene podajamo našim bravcem:

„Iz predloženega l. letnika mesečnega lista „Cvetje z vertov sv. Frančiška“ je povzelo škofijstvo sè zadovoljenostjo, da se vrejuje ta list pridno in previdno, kaker je treba, ko se obravnavajo stvari, ki se tičejo pobožnih vaj; ta list je torej jako primeren, da zbudi v vernem ljudstvu prizadevanje po kerščanski popolnosti ter je pospešuje. Sicer je že, kaker se je povedalo, jako razširjan tudi v lavantinski škofiji zlasti po živahni vdeležbi oskerbne duhovščine; vender se nam zdi primerno, da ga zdaj tudi uredno priporočimo pozornosti častite duhovščine, ki ima duše pasti, ko prav dobro pastirsko sredstvo za naš čas. Gotovo bo tudi pripomoglo, da se v okom pride razširjevanju verske malomarnosti in pohlepa po vživanju.“ —

Kaker so le-te veljavne besede častitljivega višjega pastirja nas razveselile in potolažile, tako bodo veselile gotovo tudi vse naše blagovoljne bravece. Mi ne vemo, kako bi se zanje primerneše zahvalili, kaker da priporočimo milostivega knezoškofa pobožni molitvi vseh naših prijateljev in od svoje strani obljubimo prizadevati si, da bo „Cvetje“ čedalje bolj vredno tako toplega in tehtnega priporočenja.

Priporočilo.

Pobožnemu spominu se priporočajo:

P. Fortunat Vidic, mašnik l. reda sv. Frančiška, vmerl 12. listopada 1880 v Kamniku, star 35 let;

Terezija Rantaša z Bunčan fare sv. Križa na Štajerskem, vdova, 3. reda sv. Frančiška, vmerla 24. listopada, 80 let stara;

in vsi drugi slovenski otroci sv. očeta Frančiška, ki so poslednja dva meseca zapustili to solzno dolino.

Priporočata se pobožni molitvi tudi dva goreča sodelavca „Cvetja“, da bi jima Bog dal terdnega zdravja. — Kerščanski radodarnosti naših ljubih bravecev priporočamo vboge, nesrečne Zagrebčane. — Za potrebe bolgarskih katoličanov se je tudi pri nas že precej nabralo. Natančneje o tem drugi pot.